

वेद स याति परमां गतिम्” । गतिं ब्रह्मसायुज्यमिति स्वर्यसिद्धान्तेऽपि “दिव्यशुचुर्गच्छाणां दर्शितं ज्ञान-सत्तमम् । विज्ञायाकादिलोकेषु स्थानं प्राप्नोति शास्त्र-तम्” वराहसंहितायामपि “न साम्बत्सरपाठी च नरके परिपच्यते । ब्रह्मलोके प्रतिष्ठाञ्च लभते दैवचिन्तक” इति गणकस्य पत्नी डीप् गणको तत्पत्न्यां जटा । “तस्मिन् मग्नं गणक ! कथय क्षिप्रमग्नाः प्रमाणम्” गणक ! पव-नवेगादेकदेशे स मग्नः” लीला । “गणकचक्रचूडामणिः” सि० शि० । “चर्माकारस्य द्वी पुली गणको वायंप्रकः” इत्युक्ते १२३हीर्णजातिभेदे प्रजापतिपुत्रे तारापुञ्जा-त्मके अष्टसंख्यके ४केतुभेदे “तारापुञ्जनिवाशा गणका नाम प्रजापतेरष्टौ” बृह० सं० ११ अ० ।

गणकर्णिका स्त्री गणस्य गणेशस्य कर्ण इव पद्ममस्याः कर्ण अत इत्थम् । इन्द्रवारुणायाम् राजनि० ।

गणकारि पु० गणं धात्वादिगणपाठं करोति कृ-अण् । धात्वादिगणार्थप्रतिपादकेऽप्यन्यकर्त्तरि २भीमसेने शब्दच० ।

गणकारि पु० गणं धात्वादिगणं करोति कृ बा० इज् । धात्वर्थप्रतिपादकप्यन्यकर्त्तरि । इत० गणकस्यारौच । तस्यापत्यं कुर्वो रल । गणकार्यं तदपत्ये पुंस्त्री ।

गणकूट पुंन० गणरूपं कूटम् । वरकन्ययोर्नचलभेदेन ज-तयोः विवाहे मेलनोपयोगिनि सुरराक्षसमानुवरूपे कूटे । उपयमशब्दे १०५० पु० विवृतिः ।

गणचक्रक न० गणानां धार्मिकगणानां चक्रसत्त कर्ण । धार्मिकानां सम्भूय भोजने त्रिका० ।

गणता गणस्य भावः तल् । गणसमूहे ।

गणतिथि त्रि० गण+असंस्त्रावाचकत्वेऽपि पूरणे डट् ति-धुगागमश्च । गणानां पूरणे ।

गणदीप्तिन् पु० गणान् दीक्षयति दीज-णिनि । १बहुया-जके । “वेणाभिश्चस्तार्ङ्ग्यं गणिका गणदीक्षिणाम्” अथर्वान्नकथने याज्ञ० । “गणदीक्षिणो बहुयाजकाः” मिता० । गणेशदीक्षकावति त्रि० स्त्रियां डीप् ।

गणदेवता स्त्री गणभूता सङ्गभूता देवता । सङ्गभूते देवभेदे “आदित्याविश्वे वसवस्तुषिता भास्वरानिलाः महाराजि-कसाध्याश्च रुद्राश्च गणदेवताः । आदित्या द्वादश प्रोक्ता विश्वे देवा दश अमृताः । वसवश्चाष्टसंस्त्राताः षट् त्रि-शत् तृषिता मताः । आभास्वराश्चतुःषष्टिर्वाताः पञ्चाश-दूनकाः । महाराजिकनामानो द्वेयते चापि विंशतिः । साध्या द्वादशावस्त्राता रुद्राश्च द्वादश अमृताः । एते च

संहता देवास्तत्वा इत्याः स्वनामतः” जटाधरकौषः ।

गणद्रव्य इत० । गणस्वामिके द्रव्ये । गणं गणीभूतं द्रव्यं द्रव्याणां गणे च ।

गणद्वीप पुंन० गणानां सप्तानां राज्यत्वात् द्वीपः । सप्तानां राज्यरूपे द्वीपभेदे “यत्नवन्तो गणद्वीपं सप्तराज्योपशो-भितम्” रामा० कि० ४०२०अ० । यद्वीपमिति पाठा-न्तरम् ।

गणन न० गण-भावे ल्युट् । सङ्ख्याकरणे सङ्ख्याने (गोणा) “येनैव लिखितं कुर्यात् तेनैव गणनं भवेत्” विश्वसारत० । युच् । गणनायत्व स्त्री । “यदि त्रिलोकी गणनापरा स्यात्” नैष० “व्याजपर्वगणनामिषोद्वहन्” रघुः गणनाय पु० गणानां प्रत्यादीनां नायः । १गणेशे २शिवे च गणनायकादयोऽप्यत्र । ३बहूनां स्वामिनि त्रि० । गण-नायिका स्त्री ३दुर्गायाम् त्रिका० ।

गणनीय त्रि० गणयितुमर्हति गण-अनीयर् । गणनार्हं अमरः । यत्, गण्य, तव्य गणितव्य तदर्थे त्रि० ।

गणपति पु० इत० । गणेशे तस्याविर्भावकथा इमाननशब्दे ६८१८० गजाननशब्दे २४६५८० च उक्ता तस्य गण-वि-पतित्वं याज्ञवल्क्येनोक्तं तच्च वाक्यं गणपतिकल्पशब्दे दृश्यम् २शिवे ३समूहपती च “गणानां त्वा गणपतिम्” यजु० १६।१८ ।

गणपतिकल्प पु० गणपत्युद्देशेन कल्पः विधानभेदः । गणेशोद्देशेन विघ्नविघाताय तत्संप्रपनादिरूप, विधान-भेदे । स च कल्पः याज्ञ० उक्तो यथा ।

“विनायकः कर्म विघ्नसिद्धार्थं विनियोजितः । ग-णानामाधिपत्ये च रुद्रेण ब्रह्मणा तथा । तेनोपसृष्टो यस्तस्य लक्षणानि निबोधत । स्वप्नेऽवगाहतेऽत्यर्थं जलं सुखं च पश्यति । काषायवाससश्चैव क्रव्यादांश्चाधि-रोहति । अन्यजैर्गर्दभैरुद्रैः सहैकत्वावतिष्ठते । ब्र-ह्मजह्नुपि तथात्मानं मन्यतेऽनुगतं परैः । विमना विफ-लारम्भः संहीदत्यनिमित्ततः । तेनोपसृष्टो लभते न राज्यं राजनन्दनः । कुमारी न च भर्तारमपत्यं न च गर्भिणी । आचार्यत्वं श्रोत्रियश्च न शिष्योऽध्ययनं तथा । बणिग्लामं न चाप्नोति क्षत्रिञ्चैव क्षयी बलः । क्षपणं तस्य कर्त्तव्यं पुण्येऽङ्गि विधिपूर्वकम् । गौर-सर्पपकल्केन साज्येनोत्थादितस्य च । सख्यैषधैः सर्व-गन्धैः प्रलिप्तिशिरसस्तथा । भद्रासनोपविष्टस्य स्वस्ति वाच्या द्विजाः शुभाः । अन्नस्थानाद्गजस्थानाद्बल्मी-